

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

ОСВІТА

Бєбіна Юлія. Використання штучного інтелекту на уроках мистецтва у НУШ: недоліки та переваги.....	287
Білик Ірина. Теоретичні аспекти національно-патріотичного виховання учасників хореографічного колективу.....	294
Бокшан Анна. Особливості організації освітнього процесу ЗВО мистецького спрямуванні в Україні.....	299
Ван Ченсі. Зміст інтерпретації музичного твору у художньо-педагогічній діяльності вчителя музики.....	306
Виклюк Роксолана, Лупак Наталія. Поняття перформансу в сучасній мистецькій освіті.....	313
Гнатів Марія, Водяна Валентина. Роль вокального мистецтва у формуванні естетичних цінностей учнів.....	318
Данькова Олександра. Ідеї Оксани Суховерської у контексті сучасних викликів професійного становлення молоді.....	324
Йордовська Світлана, Водяна Валентина. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках мазики.....	329
Заїка Надія. Класична та інноваційна бесіда як метод розвитку оцінних умінь на заняттях образотворчим мистецтвом у новій українській школі (НУШ)....	334
Замах Софія, Щур Людмила. Етапи становлення та сучасний стан хореографічної освіти в Україні.....	340
Захарова Єлена. Формування національної свідомості вихованців шляхом хореографічного мистецтва та українських традицій.....	348
Захарчук Анастасія. Розвиток творчих здібностей школярів засобами музичного мистецтва.....	352
Катеренюк Вікторія. Інноваційні технології як засіб формування образотворчості школярів.....	357
Коваль Владислав. Використання наочності на сучасному уроці музичного мистецтва у початковій школі.....	365

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОСТІ ШКОЛЯРІВ

*Вікторія Катеренюк,
студентка III курсу спеціальності 014 Образотворче мистецтво
факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

***науковий керівник:**
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри образотворчого мистецтва,
дизайну та методики їх навчання
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка*

Ірина Тютюнник

У статті розглядається використання інноваційних технологій як засобу формування образотворчості школярів. Описано основні VR/AR та онлайн-платформи. Висвітлено їхню роль у розвитку творчих здібностей учнів та стимулюванні креативності. Наведено приклади практичного застосування технологій на уроках образотворчого мистецтва. Зроблено висновки щодо ефективності таких підходів у сучасній освітній практиці.

***Ключові слова:** інноваційні технології, образотворчість, школярі, VR/AR, цифрові планшети, онлайн-платформи.*

У сучасному освітньому процесі використання інноваційних технологій стає невід'ємною складовою, що сприяє підвищенню ефективності навчання та розвитку творчих здібностей учнів. Зокрема, інтеграція новітніх методів у викладання образотворчого мистецтва дозволяє формувати у школярів образотворчі навички на якісно новому рівні.

Актуальність теми обумовлена необхідністю адаптації освітніх підходів до сучасних вимог та технологічних можливостей, що забезпечують більш глибоке залучення учнів до навчального процесу та стимулюють їхню творчість.

Метою дослідження є аналіз впливу інноваційних технологій на формування образотворчих навичок школярів та визначення ефективних методів їх впровадження у навчальний процес.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити наступні завдання: окреслити сучасні інноваційні технології, що застосовуються у викладанні образотворчого мистецтва; визначити переваги та можливі недоліки використання цих технологій у навчанні школярів; розробити рекомендації щодо ефективної інтеграції інноваційних технологій у освітній процес для розвитку образотворчих здібностей учнів.

У дослідженні впливу інноваційних технологій на формування образотворчих навичок школярів значний внесок зробили провідні дослідники, які аналізували різноманітні аспекти цієї теми.

Інформативною для нас стала стаття Б. Тимкова, А. Дем'янчук та Ж. Ясеницької (2021), де розглядаються такі інноваційні технології, як ігрові методи (квести), проблемне навчання, інформаційно-комунікаційні та артпедагогічні підходи. Автори детально аналізують їхній вплив на підвищення ефективності викладання образотворчого мистецтва у ЗВО. Але праця є цінною для нашого дослідження інноваційних технологій у навчанні образотворчості учнів завдяки практичним прикладам застосування сучасних методик, які сприяють інтеграції інновацій в освітній процес (Тимків, Дем'янчук & Ясеницька, 2021).

Стаття Г. Савчин допомагає зрозуміти теоретичні аспекти інтеграції інноваційних технологій у початкову мистецьку освіту (Савчин, 2023). Зокрема, окрім зазначених попередніми дослідниками, вона розглядає інноваційні технології інтегрованого навчання та інтерактивні технології.

А. Осадча, В. Бистрякова та О. Пільгук здійснюють системний аналіз інноваційних технологій у різних галузях культури, сфері сучасного мистецтва,

зокрема образотворчого у період постмодерну. Особливу увагу вони приділяють співвідношенню інновацій і традицій у візуальному мистецтві, пропонують класифікацію інновацій. Праця є цінною для нашого дослідження завдяки теоретичній базі – вона для розуміння сутності інновацій у мистецтві (Осадча, Бистрякова & Пільгук, 2017).

Окрему групу джерел становлять електронні методичні матеріали. Так, у Блозі вчителя художнього мистецтва і культури, автор акцентує увагу на використанні інноваційних методів навчання, таких як моделювання життєвих ситуацій, рольові ігри та спільне вирішення проблем. Вчитель підкреслює значущість співнавчання, де учитель і учень виступають рівноправними суб'єктами навчального процесу. Ця праця є цінною завдяки практичним рекомендаціям щодо впровадження інноваційних підходів у процес викладання, що сприяють кращому розвитку творчих здібностей учнів. (Мистецтво – засіб розуміння світу, 2014). У методичній розробці В. Гаврилейченко досліджуються інтерактивні технології, проєктне навчання та цифрові інструменти як засоби стимулювання творчого потенціалу учнів (Гаврилейченко, 2022). Автори аналізують методи, що дозволяють адаптувати інновації до навчального процесу. Ця праця є важливою для нашого дослідження завдяки її практичним рекомендаціям щодо впровадження сучасних підходів у навчання.

Розглянемо види інноваційних технологій у навчанні. До них належать:

- інтерактивні методи навчання: співнавчання, робота в групах, моделювання ситуацій. Приклад: Метод «Мозкова атака» під час вивчення книжкової графіки, де учні колективно досліджують питання відмінності ілюстрації від сюжетної композиції.

- метод проєктів: створення проєктів на основі інтегрованого підходу. Приклад: Проєкт «Українська писанка», в якому учні досліджують історію, техніку та символіку писанкарства, а результати оформлюють у вигляді довідника.

- рольові ігри: імітація реальних ситуацій із розподілом ролей. Приклад: «Прес-конференція» на тему композиції, де учні виконують ролі

«консультантів» і «репортерів», обговорюючи різні види композицій.

- технології критичного мислення: «Асоціативний куш», аналіз понять, формування нових знань через рефлексію. Приклад: Визначення теплих і холодних кольорів через метод асоціацій, коли учні уявляють палац Снігової Королеви чи будинок Сонця.

- ігрові методи: використання ігор для заохочення учнів до пізнання. Приклад: Гра «Так—ні», яка активізує знання учнів і допомагає відгадати тему уроку.

- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ): використання інтерактивних дошок, презентацій, відео. Приклад: Демонстрація цифрових репродукцій художніх робіт для аналізу стилю та технік.

- метод співпраці: навчання через взаємодію між учнями та вчителем. Приклад: Робота в малих групах, де кожна група досліджує аспект теми (наприклад, історія виникнення, техніка, кольори писанок).

Розглянемо можливості застосування інновацій на уроці образотворчого мистецтва (Мистецтво – засіб розуміння світу, 2014).

Тема уроку: "Скульптура: рельєфна композиція" (7 клас).

Мета уроку: Розвивати спостережливість, просторове мислення та навички роботи з пластичними матеріалами.

Актуалізація знань:

Метод «Так—ні»: Учні задають питання, щоб відгадати тему уроку.

Побудова «асоціативного куша»: Учні формулюють попередні знання про скульптуру та рельєф.

Основна частина:

Інтерактивна демонстрація: Використання відео або презентації з прикладами рельєфів.

Робота в групах: Групи створюють ескізи рельєфної композиції, використовуючи кольоровий папір, пластилін або глину.

Рефлексія:

Учні оцінюють роботи один одного за критеріями: композиція, об'ємність,

виразність.

Проведення обговорення за методом «Мозкової атаки»: Що було найцікавішим процесі створення? Які труднощі виникли?

Закріплення знань:

Метод «Прес-конференція»: Групи презентують свої роботи, відповідаючи на запитання класу.

Інноваційні технології є потужним інструментом для розвитку образотворчості школярів, адже вони відкривають безліч можливостей для творчої діяльності, роблять навчання більш цікавим та доступним. Однак для досягнення максимальної ефективності важливо збалансувати використання цифрових і традиційних підходів, враховуючи всі переваги та можливі недоліки. Це допоможе сформувати гармонійне середовище для розвитку учнів та підготувати їх до викликів сучасного світу.

Категорія	Переваги	Можливі недоліки
Творчий розвиток	Розвиток творчих здібностей через експериментування з матеріалами, текстами та ефектами.	Надмірне використання технологій може обмежити розвиток традиційних навичок малювання.
Інтерактивність	Інтерактивність забезпечує залученість, наприклад, через VR чи AR, роблячи уроки цікавими.	Залежність від технічних засобів: можливі збої у роботі техніки або відсутність доступу до інтернету.
Індивідуальний підхід	Можливість адаптації навчального процесу до потреб і темпу учня.	Необхідність високої кваліфікації педагога для правильного використання технологій.
Мотивація учнів	Використання сучасних гаджетів підвищує зацікавленість учнів у процесі навчання.	Надмірне використання цифрових інструментів може скоротити тактильний досвід учнів.
Доступ до знань	Глобальний доступ до ресурсів: майстер-класів, світових шедеврів, лекцій.	Надлишок інформації може спричинити труднощі з вибором необхідних інструментів та відволікання.
Економія часу	Застосування технологій спрощує процес створення складних художніх робіт.	Спрощення творчого процесу знижує мотивацію до аналізу та вивчення мистецтва.

Категорія	Переваги	Можливі недоліки
Матеріальна база	Можливість використовувати різноманітні інструменти в одному пристрої, наприклад, графічний планшет.	Висока вартість обладнання робить його недоступним для багатьох шкіл.
Сенсорний розвиток	Різнорманітність технік дозволяє розвивати відчуття кольору, форми, простору через цифрові платформи.	Цифрові технології не забезпечують повноцінного тактильного досвіду, необхідного для розвитку сенсорного сприйняття.

У сучасній освіті впровадження інноваційних технологій відіграє ключову роль у розвитку творчих здібностей учнів. Проте для досягнення найкращих результатів необхідно забезпечити гармонійне поєднання традиційних та сучасних підходів до навчання. Ефективна інтеграція інноваційних технологій у навчальний процес передбачає застосування збалансованого підходу. Викладачі мають чергувати традиційні техніки, такі як рисунок, живопис і графіка, із цифровими засобами, наприклад, графічними планшетами, мобільними додатками для малювання чи програмами для 3D-моделювання. Цифрові технології варто використовувати для підготовчих етапів, наприклад, створення ескізів або вивчення перспективи, тоді як фінальні роботи учні можуть виконувати традиційними засобами.

Особливу увагу потрібно приділяти використанню спеціалізованого обладнання та програмного забезпечення. Серед технічних засобів важливими є графічні планшети, інтерактивні дошки, а також VR-окуляри, які дозволяють занурюватися у віртуальне середовище. Програмне забезпечення, таке як Procreate, Adobe Photoshop або SketchUp, слід включати до навчального процесу, надаючи учням практичні інструкції щодо їх використання. Під час інтеграції таких технологій важливо застосовувати інтерактивні методи навчання. Наприклад, онлайн-екскурсії до музеїв та віртуальні майстер-класи із залученням сучасних художників можуть стати джерелом натхнення для учнів і сприяти глибшому розумінню процесу створення творів.

Індивідуальний підхід до навчання дозволяє враховувати різний рівень технічної підготовки учнів. Для початківців доцільно розпочинати з простих завдань, таких як створення базових форм або робота зі шрифтами, тоді як досвідченим учням можна пропонувати складніші проєкти, зокрема цифровий живопис чи 3D-дизайн. Успішне впровадження інновацій також потребує міждисциплінарного підходу. Наприклад, уроки образотворчого мистецтва можна інтегрувати з історією, фізикою чи інформатикою, що допоможе учням ширше осмислювати предмети та застосовувати отримані знання у різних контекстах.

Важливим аспектом є заохочення колективної творчості. Групові проєкти, наприклад, створення спільної картини у VR-просторі або розробка анімаційного фільму, сприяють розвитку комунікативних навичок і вміння працювати в команді. Для полегшення роботи учнів та вчителів варто створювати освітні матеріали у вигляді інструкцій, відеоуроків та посібників, які пояснюють основи використання нових технологій.

Інноваційні технології також можуть сприяти формуванню критичного мислення. Учням варто пропонувати аналізувати переваги та недоліки цифрового середовища, розмірковуючи над тим, що воно спрощує, які творчі можливості розширює і що залишається поза увагою порівняно з традиційними методами. Паралельно з цим викладачі мають постійно підвищувати свою технічну грамотність через тренінги та участь у професійних спільнотах.

Необхідно також зважати на психологічний аспект використання цифрових інструментів. Учні слід навчати розумного використання технологій, обмежуючи час за екранами для збереження здоров'я. Водночас слід стимулювати рефлексію та творчий підхід, щоб уникнути механічного використання інструментів.

Отже, інтеграція інноваційних технологій у навчальний процес дозволяє значно розширити можливості учнів у розвитку образотворчих здібностей, роблячи навчання більш інтерактивним та ефективним. Головне – дотримуватися збалансованого підходу, який поєднує традиційні та цифрові

методи, забезпечуючи всебічний розвиток школярів і готуючи їх до викликів сучасного світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Використання інноваційних технологій на уроках образотворчого мистецтва. *Мистецтво – засіб розуміння світу*. (2014, 5 грудня). Вилучено з: <https://shkilnemistetstvo.blogspot.com/2014/12/blog-post.html>

2. Гаврилейченко, В. Використання інноваційних технологій як розвиток творчих здібностей учнів. *На Урок*. Вилучено з: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovaciynih-tehnologiy-yak-rozvitok-tvorchih-zdibnostey-uchniv-273446.html>

3. Осадча, А., Бистрякова, В., & Пільгук, О. (2017). Інновації та технології в сучасному мистецтві. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*, 32, 189–199.

4. Савчин, Г. (2023). Інноваційні технології навчання образотворчого мистецтва в закладах початкової мистецької освіти: теоретичний аспект. *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук*, 66 (3), 206–209.

5. Тимків, Б. М., Дем'янчук, А. Л., & Ясеницька, Ж. В. (2021). Інноваційні мистецькі технології у викладанні образотворчого мистецтва у ЗВО. *Інноваційна педагогіка*, 39, 71–75.

